

Nyfo AB

info@fokusskolan.se

Rektorn vid Fokusskolan

sven.bengtsson@fokusskolan.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Fokusskolan
i Nyköpings kommun

Tillsyn i Fokusskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Nyköpings kommun under hösten 2014. Fokusskolan besöktes av Skolinspektionen den 26–27 maj och den 5 september 2014.

Fakta om skolenheten

Fokusskolan är en fristående konfessionell F–9- skola med fritidshem. Huvudman är Nyfo AB. Ägarbilden har förändrats under 2013 och Nyfo AB ägs numera till 90 procent av stiftelsen Församlingen Agape i Norrköping och till 10 procent av den ideella föreningen Församlingen Nyckeln.

Hösten 2014 har Fokusskolan 7 elever inskrivna i förskoleklass och 96 elever i grundskolans årskurser 1–9. I fritidshemmet är cirka 35 elever inskrivna. Undervisningen bedrivs i en blandning av åldersintegrerade och åldershomogena klasser beroende på elevunderlaget i respektive åldersgrupp. Läsåret 2014–15 organiseras eleverna åldersintegrerat i klass F–2, 3–4 och 6–7. Övriga klasser är åldershomogena. Vissa lektioner, till exempel i svenska och matematik, kan vara åldershomogena även i de åldersintegrerade klasserna.

Enligt skolans egen redovisning för år 2014 når samtliga elever i årskurs 3 kunskapskraven för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3. Samma år når 83 procent av eleverna i årskurs 6 läroplanens kunskapskrav motsvarande kunskapskraven för godkända resultat i matematik, kemi, geografi, historia, religion, samhällskunskap och svenska. I övriga ämnen når samtliga elever kunskapskraven för godkända resultat. Av nationell statistik för år 2014 framgår att eleverna i årskurs 9 når ett genomsnittligt meritvärde på 220,2 poäng, en förbättring med 16 poäng från föregående år. Motsvarande värde i riket ligger på 214,8. År 2014 når 83,3 procent av eleverna i årskurs 9 målen i samtliga ämnen och 100 procent av eleverna är behöriga till gymnasieskolans samtliga program.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att undervisningen i Fokusskolan i huvudsak är organiserad utifrån ett klassläraresystem. En hög andel av skolenhetens lärare saknar utbildning för den undervisning de bedriver i ett eller flera ämnen. Merparten av lärarna är tillsvidareanställda. Detta innebär för eleverna att de i hög utsträckning undervisas av obehöriga lärare under flera år. Skolinspektionen riktade kritik mot detta redan vid tillsynen 2009. En förklaring till att skolan idag inte ger alla elever möjlighet att klara kunskapskraven i alla ämnen i alla årskurser kan bland annat relateras till att en majoritet av skolans lärare bedriver undervisning i ämnen som de inte har utbildning i.

Ytterligare en brist som kan kopplas till elevernas måluppfyllelse är skolans brister avseende särskilt stöd till elever som riskerar att inte klara kunskapskraven. Tillsynen visar att Fokusskolan i huvudsak utreder och erbjuder särskilt stöd till de elever som är i behov av det. Däremot är rutinerna för arbetet med särskilt stöd i fritidshemmet inte

implementerade och studiehandledning på modersmålet till de elever som har behov av det ges inte.

Vidare kan måluppfyllelsen påverkas av att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid i matematik. Huvudmannen ansvarar för att eleverna erbjuds utbildning i den omfattning de har rätt till. För Fokusskolan innebär det att undervisningen i matematik inte får reduceras på det sätt som nu görs, då delar av undervisningen i matematik används till skolans val.

Ett annat angeläget område som huvudmannen måste åtgärda är att det inte förekommer konfessionella inslag i den obligatoriska undervisningen. Skolverksamheten vilar på kristen grund vilket bland annat tar sig uttryck i obligatoriska morgonsamlingar med bön och veckans bibelcitат inom ramen för skolans val. Det får inte förekomma några som helst inslag av utövande bekännelsekaraktär i själva undervisningen. Deltagande i konfessionella inslag i utbildningen ska vara frivilligt.

På skolan råder en lugn och omhändertagande atmosfär vilket bekräftas av enkätsvaren från såväl eleverna i årskurs 9 som vårdnadshavare och lärare. Av skolans plan mot kränkande behandling måste det emellertid tydligt framgå att den också gäller för fritidshemmet.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Nyfo AB att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 16 mars 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Fokusskolan måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Undervisningen ska vara icke-konfessionell.

Motivering

Av skollagens definitioner framgår att utbildning är den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål. Av skollagen framgår också att undervisningen vid fristående skolor och fristående fritidshem ska vara icke-konfessionell. Utbildningen i övrigt vid fristående skolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt.

Av prop 2009/10:165 framgår bland annat att utbildning är ett vidare begrepp än undervisning och även kan omfatta annan verksamhet än undervisning i den inre och yttre miljön, till exempel på skolgården och i matsalen. Utbildning kan även omfatta annan verksamhet till exempel vid lägerskolor, utflykter, studiebesök eller studieresor. I en skola med konfessionell inriktning kan det enligt regeringens uppfattning finnas utrymme för att inom ramen för utbildningen anordna andakter, bönestunder eller

annan form av religionsutövning till exempel fördjupning i den egna trosläran. Om konfessionella inslag förekommer i utbildningen ska deltagandet vara frivilligt för barnet eller eleven.

Av intervju med rektorn och lärarna samt vid lektionsbesök framgår att alla klasser har morgonsamling i början på skoldagen. Under morgonsamlingen läser lärarna ur en andaktsbok, bön och veckans bibelord ingår också. Vid lektionsbesöket läste läraren vid morgonsamlingen ur Ordspråksboken och avslutade med orden "Nu ska vi be. Om man inte vill, som M, så behöver man inte". Direkt följde sedan bönen som avslutades med "amen". Av timplanen för Fokusskolan framgår att morgonsamlingen ryms inom tiden för skolans val. Rektorn menar att alla elever ska delta i morgonsamlingarna, då den utgör en del av skolans val och ligger inom den garanterade undervisningstiden.

Skolinspektionen vill i sammanhanget särskilt framhålla att om konfessionella inslag förekommer i utbildningen ska deltagandet vara frivilligt för eleverna. Vidare får det inte förekomma några konfessionella inslag inom den garanterade undervisningstiden, vilket även omfattar skolans val.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att undervisningen inte är icke-konfessionell eftersom morgonsamlingarna innehåller bön och bibelläsning och genomförs på skolans val som är en del av den garanterade undervisningstiden. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

1 kap. 3 och 7 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Fokusskolan måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Arbetet med särskilt stöd i fritidshemmet ska omfatta anmälan, utredning, samråd med elevhälsan och beslut om åtgärdsprogram.
- Ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ges särskilt stöd. Bestämmelserna kring särskilt stöd i skollagen gäller i alla delar också i fritidshemmet.

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Arbete med särskilt stöd i fritidshemmet

Fokusskolan har rutiner för skolenhetens arbete med elever i behov av särskilt stöd. Dessa rutiner gäller enligt rektorn även för elevens vistelse i fritidshemmet. Det framgår emellertid av intervjuerna med fritidshemspersonalen att rutinerna är okända och därför inte följs i fritidshemmet. Det framkommer också vid intervjuerna att det finns elever i fritidshemmet som har behov av stöd specifikt för vistelsen på fritidshemmet, och stödinsatser förekommer också inom ramen för fritidshemsverksamheten. Stödinsatserna ges av personalen i fritidshemmet. Stödinsatserna föregås dock inte av anmälan till rektorn, det genomförs ingen utredning och utarbetas inga åtgärdsprogram för elevens vistelse i fritidshemmet. Samråd sker inte heller med elevhälsan.

Studiehandledning på modersmålet

I Fokusskolan finns elever med annat modersmål än svenska. Av lärarintervjuerna framgår att det finns behov av studiehandledning på modersmålet hos enskilda elever. Lärarna i de lägre årskurserna har gjort en egen bedömning av att eleverna inte behöver studiehandledning på annat språk än svenska. Lärarna beskriver också att de elever som vistas i fritidshemmet kan få hjälp där, exempelvis med ordkunskap på svenska. Eleverna i de högre årskurserna ges inte heller studiehandledning bortsett från det lärarna benämner som begreppsstöd på svenska. Intervjun med rektorn visar att behovet av studiehandledning inte har utretts.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolenhetens arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 2, 8 och 9 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Fokusskolan måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Rektorn ska organisera utbildningen så att eleverna så långt det är möjligt ges undervisning av lärare med utbildning i den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Motivering

Enligt skollagen beslutar rektorn om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar. Lagen anger också att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Till detta arbete hör beslut om vilka som får bedriva undervisning utifrån vilken utbildning de har.

Vid tillsynen framkommer att rektorn organiserat undervisningen utifrån ett klasslärarsystem som innebär att lärarna undervisar den egna klassen i huvuddelen av ämnena oavsett utbildning. Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över skolenhetens personal. Av förteckningen samt av intervjuerna framkommer att nära nog samtliga lärare i grundskolan undervisar i ett eller flera ämnen som de saknar utbildning i. På samma sätt saknas behörig personal för undervisningen i fritidshemmet. Exempelvis finns det elever i årskurs 6–9 som får undervisning av obehörig lärare i B-språk, idrott och hälsa, bild, svenska, matematik, biologi, fysik och samhällsorienterande ämnen. Undervisningen i förskoleklassen bedrivs åldersintegrerat tillsammans med årskurs 1 och 2. Deras lärare har förskollärarytbildning. Rektorn har därmed inte organiserat undervisningen på ett sådant sätt att elevernas rätt till undervisning av behöriga lärare varit den primära utgångspunkten.

Skolinspektionen konstaterar att en betydande del av undervisningen ges av lärare som saknar behörighet för den undervisning de bedriver och att situationen i huvudsak varit likartad under flera läsår. Det är anmärkningsvärt att eleverna fortfarande i så hög utsträckning får undervisning av obehöriga lärare då Skolinspektionen år 2009 påtalade att skolenheten skulle vidta åtgärder för att lärarna skulle ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedrev.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att rektorn inte beslutar över sin enhets organisation med utgångspunkt från att lärarna ska ha behörighet avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Det har inte framkommit några särskilda skäl med hänsyn till eleverna för att inte tillgodose kravet på ämnesbehörighet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 9–10 §§ skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Fokusskolan måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Rektorn ska ha pedagogisk insikt förvärvad genom utbildning.

Motivering

Enligt skollagen får bara den anställas som rektor som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt.

Av tillsynen framgår att rektorn har en ingenjörsexamen samt vissa kurser i matematik och fysik. Rektorn har också flerårig erfarenhet som undervisande lärare i tyska och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn saknar emellertid utbildning som innehåller pedagogiska utbildningsmoment på högskolenivå.

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte har pedagogisk insikt förvärvad genom utbildning. Huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 11 § skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Fokusskolan måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Undervisning i svenska som andra språk ska anordnas för elever som har behov av det.

Motivering

Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andra språk anordnas, om det behövs, för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andra språk för en elev. Undervisning i svenska som andra språk ersätter undervisning i svenska.

Fokusskolan har enligt rektorn elever som har behov av svenska som andra språk. Vid intervjun med rektorn framkommer att skolan inte anordnar undervisning i svenska som andra språk då skolan saknar lärare i ämnet. I lärarintervjun framkommer också att eleverna inte får undervisning i detta ämne. Eleverna får istället mer undervisning i svenska, till exempel i form av begreppsbildning. Enligt rektorn söker skolenheten aktivt lärare i svenska som andra språk men man har inte lyckats rekrytera någon behörig lärare. År 2009 fick skolenheten också kritik av Skolinspektionen för att enheten inte anordnar undervisning i svenska som andra språk i enlighet med författningarna.

Skolinspektionen bedömer att skolenheten inte anordnar svenska som andra språk för de elever som är i behov av det. Skolenheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

5 kap. 14 § skolförordningen

Omfattning och resurstillgång**Bedömning**

Fokusskolan måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Inte minska den garanterade undervisningstiden i matematik till förmån för skolans val.

Motivering

I skollagen finns angivet att timplanen ska innehålla ett garanterat antal timmar för varje elev, 6785 timmar för grundskolan. Av dessa 6785 kan 600 timmar användas för undervisning i skolans val. För skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne

eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar i svenska, svenska som andra språk, engelska eller matematik får dock inte minskas.

Av Fokusskolans timplan framgår att tid i ämnet matematik har reducerats från 1020 till 952 timmar för att användas till skolans val. Eleverna får därmed inte den garanterade undervisningstid i matematik som de har rätt till.

Skolinspektionen bedömer att eleverna inte erhåller undervisningstid motsvarande den garanterade undervisningstiden i matematik. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

10 kap 5 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredarna Ingalill Nilsberth och Sofia Lindstrand, avdelningsjurist Carin Holtz och undervisningsråd Ewa Hallberg.

På Skolinspektionens vägnar

Gunnar Olausson
Tf. avdelningschef

Carina Nilsson
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.